

Een veel gehoorde klacht over bomen is dat zij licht benemen. De vraag is hoe dit moet worden beoordeeld. Wanneer is de lichtbeneming zo ernstig dat een kapvergunning moet worden verleend? Veel gemeenten hebben hierover beleidsregels opgesteld. Er is zelfs een gemeente die in de bomenverordening heeft opgenomen bij welke mate van lichtbeneming een kapvergunning wordt verleend.

Bomen, lichtbeneming en zonnepanelen

Bruine beuk, Kerkstraat 12 Haps

ZEIST EN DE RONDE VENEN

De gemeente Zeist heeft in de bomenverordening bepaald dat de kapvergunning wordt verleend als de boom jaarrond gemiddeld tenminste 5 uur per dag het daglicht ontleemt in het woonvertrek waar de aanvrager van de kapvergunning de meeste uren per dag doorbrengt. Dit is nogal een verschil met de gemeente De Ronde Venen, die in een beleidsnotitie heeft opgenomen dat bij twijfel over het verlenen van een kapvergunning van belang is of de boom over een vol etmaal schaduw in de woning veroorzaakt die niet via beheermaatregelen weggenomen kan worden. Dus een boom mag het grootste deel van de dag schaduw in de woning veroorzaken, zolang het maar geen 24 uur is. Zo zal het niet zijn bedoeld, maar het is toch een groot verschil met de situatie in Zeist waar bij gemiddeld 5 uur daglichtontneming al een kapvergunning moet worden verleend en dus geen rekening mag worden gehouden met de bijzondere waarde van de boom of andere omstandigheden.

RECHT OP DAGLICHT

In de rechtspraak wordt soms gewezen op de TNO-normen. In een uitspraak van Hof 's-Herto-

genbosch van 21 februari 2012 wordt onder meer getoetst aan de lichte TNO-norm met als richtlijn een bezonningsduur op het hoofdwoonvertrek op 19 februari en 23 oktober van minimaal 2 uur. Als we bezonning gelijkstellen aan daglicht en uitgaan van 10 uur daglicht op 19 februari, is het dus geen probleem dat er in het hoofdwoonvertrek op 19 februari 8 uur geen direct daglicht valt. In de lente en zomer staat de zon hoger en zal er meer direct daglicht in het woonvertrek vallen. De lichte TNO-norm wordt ook gehanteerd bij de toetsing van nieuwe bebouwing in bestemmingsplannen. Wanneer aan deze norm wordt voldaan, is - volgens de Raad van State - sprake van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Normen zijn echter niet zaligmakend, behalve dan op het grondgebied van de gemeente Zeist, waar de norm in de regelgeving is vastgelegd. In andere gemeenten spelen ook andere omstandigheden mee. Wie ervoor kiest om te gaan wonen in een oudere woonwijk met relatief veel grote bomen en met tuinen van beperkte breedte, moet rekening houden met schaduw van bomen. Dit is het zogenaamde anterioriteitsbeginsel. Wie een woning betreft in de buurt van lichtbenemende bomen,

Hollandse linde, Kerkplein 9 Beugen

heeft een zekere mate van hinder eerder te dulden. In de belangenafweging speelt ook mee om wat voor boom het gaat. Is sprake van een monumentale boom, dan zal lichtbeneming zelden reden zijn tot kap.

UITZONDERLIJK

Het gaat bij lichtbeneming door bomen om minder zon in de woning. Minder zon in de tuin kan ook een reden zijn om de kapvergunning te verlenen. Dan moet het echter gaan om uitzonderlijke situaties. Het hof Amsterdam oordeelde in 2015 dat de bomen en heesters in een Amsterdamse tuin een groene wal vormen waardoor feitelijk zo goed als ieder zonlicht uit de tuin van de burens wordt geweerd. De vordering tot het laten toppen of snoeien van de bomen werd toegewezen.

Daglicht is belangrijk voor de gezondheid van de mens. Uit onderzoek blijkt echter dat zicht op groen ook belangrijk voor het welbevinden is. Verder hebben bomen nog veel andere goede eigenschappen, bijvoorbeeld voor de natuur en het klimaat. Het is dus zaak om een goede afweging te maken. Wie lijdt aan depressiviteit kan beter niet in een donker huis gaan wonen. Wie al in een donker huis woont en op latere leeftijd depressief wordt, kan baat hebben bij meer daglicht. Moeten de burens dan wel kappen? Het zijn duivelse dilemma's die niet in normen kunnen worden gevangen.

ZONNEPANELEN

Bij zonnepanelen ligt het makkelijker. Schaduw van bomen vermindert het rendement van de panelen. Een zonnepaneel, hoe goed ook bedoeld, is een particulier belang dat niet ten koste mag gaan van het algemeen belang dat met de aanwezigheid van bomen is gediend. In de meeste gemeenten worden dan ook geen straatbomen gekapt ten behoeve van het rendement van particuliere zonnepanelen. De gemeente Groningen heeft hierover goede beleidsregels opgesteld. De jaarlijkse energieopbrengst moet tenminste 1.500 kW zijn, het rendementsverlies door de boom moet tenminste 1/3 minder zijn dan de te verwachten opbrengst van de panelen. En het mag niet gaan om een (potentieel) monumentale boom of een gemeentelijke

Een verontrustende uitspraak

In de zomervakantie heeft de Raad van State een verontrustende uitspraak gedaan over een eik in Bosch en Duin, gemeente Zeist. De eik stond te dicht op de erfgrans met de (achter)buurman, maar de vordering van de buurman tot verwijdering was al verjaard, want de eik stond er al meer dan 20 jaar.

De eigenaar en zijn buurman hadden beiden genoeg van de boom (onder meer) wegens lichtbeneming en hinder door bladval. De buurman stelde daarom bij de burgerlijke rechter een vordering in tegen de eigenaar van de boom omdat de boom te dicht op de erfgrans stond. De eigenaar diende vervolgens een kapaanvraag in en deelde mee dat hij verplicht was de boom te verwijderen, omdat hij geen beroep op verjaaring zou doen. De burgerlijke rechter mag in dat geval niet zelf kijken of de vordering is verjaard. De gemeente weigerde om de vergunning te verlenen, omdat zij van mening was dat het belang van de aanvrager bij de kap van de boom niet opweegt tegen het algemeen belang bij het behoud van de boom: de boom is gezond en beeldbepalend en de overlast is gering.

De rechtbank Midden-Nederland gaat akkoord met de weigering van de kapvergunning, maar de Raad van State oordeelt dat de gemeente het vorderingsrecht van de buurman niet mag frustreren door de kapvergunning te weigeren. Voor een belangenafweging is geen plaats. De gemeente had de kapvergunning dus moeten verlenen. Het burgerlijk recht gaat boven het publiekrecht. Ik heb over deze uitspraak een boze noot geschreven in het Tijdschrift Milieu & Recht. Want zo is het wel erg makkelijk om van een boom af te komen. De Raad van State heeft hier wat over het hoofd gezien. Artikel 3:14 Burgerlijk Wetboek bijvoorbeeld, dat bepaalt dat een bevoegdheid die iemand krachtens het burgerlijk recht toekomt, niet mag worden uitgeoefend in strijd met geschreven of ongeschreven regels van publiekrecht. Er is ook rechtspraak van de burgerlijke rechter waaruit blijkt dat deze respecteert dat een gemeente een kapvergunning kan weigeren als de bestemming van de boom ten openbare nutte van groter gewicht wordt geacht dan het belang van de aanvrager. De Raad van State heeft dit op zijn kop gezet door te oordelen dat de gemeente de belangen niet mag afwegen en de kapvergunning moet verlenen. Het valt te hopen dat er snel een uitspraak komt die weer in lijn is met het Nederlandse rechtssysteem.

boom. In de gemeente Groningen worden dus geen kapvergunningen verleend voor een paar zonnepanelen. Gezien de eis die is gesteld aan de jaarlijkse energieopbrengst moet sprake zijn van een aanzienlijk oppervlakte, meer dan 10 m² aan zonnepanelen op het dak, ervan uitgaande dat 1 m² zonnepaneel per jaar ongeveer 120 kWh aan elektriciteit oplevert. Bomen kappen om groene energie te genereren moet worden voorkomen. Beleidsregels zoals in Groningen kunnen daarbij helpen. 🌳